

Izhaja vsakega
15. v mesecu. Sta-
ne na leto za čla-
nice in njih ude
24 Din, za druge
naročnike 36 Din.
Uredništvo pri
Zadružni Zvezi
v Celju.

ZADRUGA

Naznanila obč-
nih zborov se
zaračunajo po
25 Din, drugi
inserati po do-
govoru. —
Upravništvo pri
Zadružni Zvezi
v Celju.

LIST ZA ZADRUŽNIŠTVO IN KMETIJSTVO. LAST IN GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V CELJU.

Cenjenim članicam

sporočamo, da bomo na mnogostranske želje izdajali »ZADRUGO« od letošnjega leta naprej zopet redno po enkrat na mesec in sicer bode izhajal list 15. vsakega meseca. Vsi visoki tiskovni stroški bomo list izdajali redno samo na 8. straneh. Stal bode letno za članice in njihove ude Din 24,—, za druge naročnike Din 36,— letno. Naznanila občnih zborov bomo računali v normalni velikosti Din 25,—, druge inserate pa po dogovoru. Za poravnavo naročnine priložimo prvi številki položnice.

Zadružna Zveza v Celju
za upravništvo »ZADRUGE«.

Tovarišem zadrugarjem!

»ZADRUGA« ima namen, dajati našim zadrugam praktične nasvete glede poslovanja, mora pa tudi služiti zadružni propagandi, mora biti med nami stalna duševna vez. Zato je ne smejo polniti samo uredniški članki in notice, temveč tudi članki in dopisi naših zadružnih praktikov in teoretikov. Poročajte nam o svojem delu, o svojih poslovnih uspehih, o svojih skušnjah, o svojih obletnicah! Tako bode list živ in zanimiv. Naročajte list za člane svojih načelstev in nadzorstev, kakor je to bilo običajno pred vojno!

Zadružna Zveza v Celju
za uredništvo »ZADRUGE«.

Pozor, nadzorstva hranilnic in posojilnic!

Te dni razpošiljamo poslovník za nadzorstva pri hranilnicah in posojilnicah. V tem poslovníku smo natančno predpisali postopek pri pregledu poslovanja in blagajn ter pri sestavi nadzorstvenega zapisnika. Vsaka posojilnica dobi dva izvoda: eden je namenjen za načelnika zadruge, drugi pa za predsednika nadzorstva. Poslovník se naj prečita v skupni seji načelstva in nadzorstva, kar se naj v zapisniku zabeleži. S sestavo poslovníka smo ustregli želji mnogih članov iz naših nadzorstev, ki so si želeli za svoje delo praktičnega navodila.

Zadružna Zveza v Celju.

Nekatera zadružna organizacijska vprašanja in poslovne zadeve.*

Ako hočemo danes razpravljati o stanju zadružništva v našem celjskem okrožju (mislimo tu sodne okraje Slovenigradec, Šoštanj, Gornji grad, Vransko, Celje, Laško, Sevnica, Brežice, Kozje, Šmarje pri Jelšah in Rogatec) si moramo najprej ogledati to, kar že obstoji. V tem okraju imamo iz-
vzemši zadnje ustanovitve in nekatere zadruge, ki so včlanjene pri Zvezi gospodarskih zadrug v Ljubljani, skupno 168 zadrug, od katerih je včlanjenih pri naši Zvezi 85, pri ljubljanski pa 83. Od teh 168 zadrug so 104 kreditne, 24 je kmetijskih in obrtniških nakupnih ter prodajnih zadrug, 6 je zadružnih elektrarn, obrtniških produktivnih zadrug je 9, živinorejskih, pašniških in mlekarških zadrug 13, stavbne zadruge 4 in raznih zadrug 8.

Številka sama nam že pravi, da je v tem okraju, kakor vobče v Sloveniji, najbolj razvito kreditno zadružništvo. Slovenci smo se v dose-
danjem svojem zadružnem razvoju najbolj bavili z vprašanjem zadružnega kredita, deloma, ker smo to morali storiti iz narodno obrambnih ozirov, deloma, ker smo kot majhen narod brez kapitala morali zbrati ves svoj denar, da smo mogli ustvariti bazo za razvijanje svojega narodnega, še pred 50 leti popolnoma kmečkega gospodarstva v smeri obrti, industrije, trgovine. Ne bode mi treba znova po-
udarjati, da so etični in materialni rezultati našega posojilništva dobri, v tem okrožju istotako kakor v celi Sloveniji. Treba je, tovariši zadrugarji, pomisliti, da smo skoraj ubili privatno kreditno oduševstvo, da smo osobito pred vojno ustvarili in obvarovali pred propadom na tisoče gospodarskih eks-
stenc, da smo obvarovali v žalostnih zadnjih povojnih letih večino naših kmetovalcev in obrtnikov pred bančnim oduševstvom. To so veliki materialni uspehi. Pa tudi moralni, etični uspehi

* Predavanje ravnateljice Janka Leš-
ničarja na okrožni zadružni konferenci v
Celju dne 6. decembra 1925.

ne zaostajajo. Jaz nočem tu še posebej poudarjati moralne šole, ki jo nudi vsaka zadruga in celo naše gibanje; poudariti hočem, da je naše združništvo dalo in ustvarilo narodu celo vrsto nesebičnih, požrtvovalnih moči in delavcev, ki jih vidimo danes povsod v javnem življenju na najvidnejših mestih. Ta zavest, da so zadruga obče koristne institucije, čijih edini namen je blagor splošnosti, sreča in blagostanje naroda in domovine, mora v prvi vrsti ostati živa med vsemi, med članstvom in med funkcionarji. Ta zavest nas bode tudi vodila do nadaljnjih uspehov.

Razume se, da vse naše kreditne zadruga v tem okrožju niso tako dobre, osobito v tehničnem oziru, kakor bi to bilo želeli. O tem bode še govoril tovariš revizor. Jaz bi se dotaknil le nekaterih splošnih točk. Moralno učinkovitost združništva morajo pospeševati, kakor sem že dejal, dobre, združno zavedne uprave. Tu se pa marsikaj zamudi, kar bi bilo zelo na mestu. Vsaj enkrat na leto bi se morali sestati člani vsake zadruga v večjem številu, če že ne vsi, pa naj bi to bilo ob priliki občinskih zborov, prireditvi združnega dneva, katerih še doslej ni bilo, ob priliki obletnic ali ob podobnih slučajih. Takrat bi se naj vršili primerni nagovori, bi se naj dajala pred širšim krogom poslovna poročila. Predavateljstvo in sploh živahnejšo reklamo za svoje cilje in za svoja združna podjetja na vsak način premalo vršimo. Mnogo naših zadrug je starih 20, 25, 30 in še več let. Takrat bi se naj priredile majhne slavnosti, obdarovali šolski otroci ali bi se naj ukrenilo kaj podobnega, saj za aranžiranje raznih največkrat mnogo neumestnejših parad je med nami dosti smisla. O tem bi prepustil našim združnim funkcionarjem nadaljnje razmišljanje.

Mi pa seveda nismo samo dobrodelna društva, temveč smo zelo resne gospodarske institucije, ki morejo samo tedaj uspešno delovati, ako so dovolj močne. Moč pa pomeni v gospodarstvu denar, lastni kapital. Ne zanašajmo se kot samopomočne organizacije na tujo pomoč in na tuji kapital, ki nam ne more biti nikoli naklonjen. Ustvariti si moramo lastni kapital, to je deleže in rezerve.

Svoj čas je bilo mnogo prepira o tem, kake delež bi naj imele naše zadruga. Starejši gospodje se bodo celo spominjali, da je vodil en del propagatorjev rajfaizenskega združništva v Sloveniji celo vojsko proti starejšim našim posojilnicam, češ, da imajo prevelike deleže. Danes se je stvar zasukala: danes so vsi naši zadrugarji ene

misli, te namreč, da je treba malenkostne deležne glavnice pri naših zadrukah zvišati. Kakor cenimo neomejeno zavezo kot bazo za naš združni kredit, tako odločno smo mnenja in to tudi vemo, da vživajo zadruga z lepimi deležnimi glavicami in rezervami velik ugled med vlagatelji in tudi pri drugih zavodih v slučaju, da so same kredita potrebne. Obratne naše glavnice morajo biti ravno tako izdatne in kolikor možno visoke kakor pri vseh drugih gospodarskih podjetjih. Nemško združništvo, ki nam mora služiti za vzor, ker je bolj razvito in ker se je že moglo prilagoditi vsem modernim zahtevam narodnega gospodarstva, je to že uvidelo pred vojno in je začelo delati že l. 1909 na zvišanje deležev in rezerv. Mi se ne smemo dati preslepiti od trenutne izobilice denarja, ki jo povzroča splošna gospodarska stagnacija in inozemske špekulacije na našem denarnem trgu. Mi vsi vidimo, da so potrebne za izgraditev našega gospodarstva velike investicije, mi vsi vidimo, da nam bo tudi še država vzela za svojo gospodarsko sanacijo v obliki davkov velike vsote denarja, zato se moramo že naprej pripravljati na one čase, ko bo igral vsak tisočak naše lastne glavnice veliko vlogo. Držimo se načela, ki smo ga že obravnavali na podobnih zborovanjih l. 1923: zvišujmo deleže, krepimo si rezerve! Naše kreditne organizacije morajo biti jake in trdne, ker stoji in pade z njimi tudi vse ostalo združništvo.

V okolišju, katerega obravnavamo danes, je izredno mnogo obrtništva, ki ga je zadnja leta prav trdo prijela kreditna kriza, še bolj pa nerazmerno visoke obresti, ki so se morale za kredit plačevati. Vprašanje obrtniškega kredita je tudi še danes v povojih, zato bode morda umestno, ako se vsaj nekoliko pomudim pri vprašanju, kak kredit rabi obrtništvo in kakim potom bi se z njim preskrbovalo?

Ako pogledamo razmere, v katerih živi naš obrtnik, vidimo, da mu je tako zvani **realni kredit**, to je kredit na hiše in zemljišča, po veliki večini nedostopen, radi tega, ker zemljišč in hiš nima. V abnormalnih razmerah, v katerih sicer živimo sedaj po vojni, tudi tega kredita ni v izobilju na razpolago, prvič, ker ga v to poklicani hipotečni zavodi ne morejo v nekdanjem obsegu dajati, drugič, ker je postala podlaga zanj skoraj iluzorna. Kako naj tudi danes hranilnica, ki je pupilarno varha, ceni hiše in zemljišča? Na zlati podlagi? V tem slučaju dobi posojiljemalec malenkostno vsoto sedaj žal papirnatih dinarjev, s katerimi mu

pri gospodarstvu ni dosti pomagano. Zdi se mi sicer, da je strah pred bogvekakim porastom dinarja postal skoraj manija. Vse fantazira o zlatu — ne pomisli pa, da smo še daleč, daleč oddaljeni od celo ali napol zlate valute in da bomo najbrže še dolgo gospodarili s papirjem. Zato bi se naj naši zavodi pri dajanju hipotečnih posojil ne bali tako zelo domnevne reke zlatih dinarjev, ki nam bo bojda v najkrajšem času tekla v blagajne.

Poleg strahu pred zlatom pa ovira realni kredit potom naših mestnih in okrajnih hranilnic deloma ta okoliščina, da bodo tem našim hranilnicam pupilarni denarji, to je denar mladoletnih, denarji občin, cerkev in drugih podobnih institucij po zakonu o državni Hipotečni banki v l. 1932 popolnoma odvzeti. Z letom 1927 namreč naše hranilnice tega denarja ne bodo več smele sprejemati, do l. 1932 pa jih morajo državni Hipotečni banki v Beogradu docela izplačati. Marsikak dinar, ki je bil zaslužen in pridobljen v naši pokrajini, bode na ta način uporabljen za interese drugih krajev, osobito, ako se ne bodo tudi tod ustanovile podružnice Državne hipotekarne banke.

Ker je tedaj videti, da z realnim kreditom ni in ne more biti ustrezno našemu obrtništvu, bode treba nekoliko presoditi, kako je z osebnim kreditom za naše obrtništvo.

Za osebni kredit obstoja več virov. Tu imamo najprej **banke** vseh vrst, strank in veroizpovedanj, solidne in nesolidne, s krščenimi in obrežanimi upravami ter upravitelji. Bančni kredit je pa za našega povprečnega obrtnika vendarle težko dostopen, a gotovo predrag. Mi smo videli, da je vsled naših valutarnih razmer zadnja leta začelo denarja primanjkovati ter je vsled tega dobil denar, kakor vsako drugo blago, visoko ceno, to je plačevali so se zanj, osobito po bankah, ki so hotele z denarjem kar najživahneje trgovati, visoke vložne obresti. Bila je z eno besedo konjunktura, ki so jo banke kot pridobitna podjetja izrabile. Pri tem seveda so šle gotove nesolidne banke preko vseh mej dostojnosti in človekoljublja. Bilo je sicer velikokrat v »Uradnem listu«, da so po zakonu o navijanju cen kmetice, čevljarčke in branjeve kaznovali, onih gori omenjenih nesolidnih zavodov pa, o katerih nam pripoveduje hrvatski gospodarski pisatelj Stanislav Kukla v svoji knjigi »Bankovni kamati i bankovni dužnici«, da so računali za kredit v tekočem računu pod krinko obresti in provizij 136% letno, se nikdo ni dotaknil. O tem vprašanju je molčala in še molči danes naša javnost — iz enostavnega razloga,

ker so si banke vedele v naši državi zasigurati velik vpliv v celi javnosti.

Neglede na sedanje razmere pa bode vedno veljalo, da pri obrestni meri za kredit velja pri vseh bankah kot trgovskih, pridobitnih podjetjih iz ključno le princip čim večjega zaslužka brez ozira na to, kako si more oni, ki tak kredit rabi, pomagati. Takega postopanja pa naš, še razmeroma mlad, gospodarsko slabo podprt in tudi tehnično kakor komercialno še ne dovolj izvežban obrtniški stan ne prenese. Kakor otrok, kakor vsak učenec rabi polno razumevanje za svoje razmere in težave. Istega pa najde le tam, kjer govori kot enak z enakim, revež z revežem: to je pri svojem kreditnem zavodu, pri obrtniški kreditni zadrugi, ki zbira kot vsaka zadruga slabe sile v celoto, ki potem že kaj reprezentira in lahko svojim članom pomaga. Zato si bode obrtnišvo moralo sčasoma ustanoviti lastno kreditno organizacijo, osobito tam, kjer je gosteje naseljeno. Po deželi in v manjših krajih so pa za obrtnišvo prav hvalevredno skrbele naše že obstoječe posojilnice.

Nekreditnega združništva je prav tako malo v tem okrožju kakor v ostali Sloveniji. In še to, kar ga je, peša po večini, likvidira več ali manj srečno. Deloma vsled običajnih gospodarskih razmer, največ pa vsled preslabe združne naobrazbe, vsled premalih združnih glavnih in kar je glavno, vsled premale strokovne spretnosti. Povsod se vidi, da bode treba začeti znova. Če vam smem poklicati v spomin uvodoma navedene številke, vidimo n. pr. da imamo v celotnem tem okrožju samo eno mlekarško zadrugo, ki pa niti sama ne obratuje, ter 12 pašniških in živinorejskih zadrug, med katere štejemo tudi take, o katerih ni slišati, da bi količkaj delovale.

Ker smatram živinorejo za eno od najvažnejših gospodarskih panog v našem celjskem okrožju, bi se rad pri tej točki nekoliko pomudil. Obstoječa mlekarška zadruga v Št. Jurju ob južni železnici in tudi one, ki so v tem okolišju pred vojno poslovale, so se pečale po večini s prodajo svežega mleka. Isto bodo najbrže delale vse zadruge v tem okrožju, ki se morajo počasi ustanoviti. Za sveže mleko so dobri konzumenti mesta Gradec, Dunaj in Trst, ki nam leže razmeroma ugodno ob dobri železnici. Izvoz je že danes velik, a način izvoza ne zadovoljuje niti naših dobrih gospodarjev niti osobito avstrijskih konzumentov. Ne vem, ali je slučaj, ali je slab namen, faktum pa je, da je našo mleko pri neki splošni preskušnji na graškem trgu slabo odrezalo, ker je imelo naj-

nižji maščobni odstotek in ker tudi sicer ni bilo posebno snažno. Slišijo se pritožbe, da so se vrinili v naš mlečni eksport ljudje, ki nimajo niti strokovne usposobljenosti niti primerno urejenih obratov. Vsled tega naš izvoz trpi, ker za izvoženi produkt ne doseže primerne cene in ker nas že začena pritiskati avstrijska konkurenca sama. Ako pomislimo, koliko vrednosti za naše kmetijske obrate je stalen dohodek iz mlekarstva in premislimo, kolike vrednosti je za povzdigo naše živinoreje zboljšana reja krav, vidimo, da se bode treba z vsemi silami lotiti ustanavljanja mlekarških zadrug. Pri tem upamo tudi, če ne na denarno, pa vsaj na strokovno pomoč tudi od strani državne uprave. Obravnavanje tehničnih vprašanj samih pa bi najbrže vodilo tu predaleč. Zatrditi hočem, da bode naša Zveza za vsako tozadevno incijativo hvaležna in jo bode rada podpirala. V zvezi s tem so navadno živinorejske zadruge, s katerimi tudi ne moremo biti posebno zadovoljni. Naše živinorejske zadruge so skoraj vse zadruge najnižjega tipa, to je, vzdrževale so povsod tam, kjer ni tega naravnost storila dežela ali okrajni zastop, plemenskega bika. Le nekatere so šle v toliko dalje, da so poskušale gojiti in širiti v svojem delokrogu čistokrvne pasme. Pravih živinorejskih zadrug, ki se pečajo z oplemenitvanjem domačih primitivnih pasem in nadaljnim oplemenitvanjem že plemenitih pasem potem selekcije še po mojem vedenju ni v okrožju in se je pri nas v deželi sploh še le s tem poslom pričelo (v Št. Jurju ob južni žel.). Vse to delo nas še le čaka.

Za propadanje kmetijskega nakupnega združništva pri nas velja v posebno odlični meri to, kar sem rekel zgoraj: to združništvo stoji slabo vsled premale združne discipline in naobrazbe, vsled premalih deležnih glavnih in vsled slabega, nestrokovnjakega vodstva.

To je cvetka, ki se jo je prenaplo presadilo k nam iz kulturno višje stoječih dežel, iz dežel z drugo gospodarsko strukturo — in pri nas doslej ni uspevala. Naši zadrugarski prijatelji na Hrvaškem so se pravkar z veliko tako združno institucijo, Hrvatsko-slavonskim gospodarskim društvom, ponesrečili. Toda stremljenje, da dobi kmetovalec tudi v roke tako zvani »Zwischengewinn« pri nakupu svojih potrebščin in pri prodaji svojih produktov, bode ostalo. Nekaj zadrug bode odmrlo, druge z boljšim vodstvom se bodo pojavile.

V tem letu ima naše združništvo zaznamovati dva lepa uspeha tudi v

svojih odnošajih do države. V proračunskih dvanajstinah avgust-november smo bili oproščeni poštnin za korespondenco z Zvezo in Glavnim združnim Savezom, povrh tega pa je prišel v dvanajstinski zakon tudi prvi obrok subvencije za graške zgube. Kakor z veseljem čujemo, je v proračunskih dvanajstinah december-marec vstavljen tudi drugi obrok po Din 500.000.—. Prošnje naših poslancev, ki so se vsi za rešitev te zadeve res lepo potrudili — in pa privatne intervencije Zvezinih funkcionarjev pri referentu za te zadeve so imele uspeh. Upamo sedaj, da dosežemo v redu izplačilo prvih dveh in še zadnjega ostalega obroka, s čemer bi bila ta huda rana našemu združništvu izlečena.

Ker hočem še dati mesta debati, na katero polagam ravno na teh sestankih največjo važnost, zaključujem s pozivom in željo, da bi razmerje zadrug tega okrožja do Zveze ostalo tudi v bodoče enako prijateljsko kot je bilo doslej. Vsega ne zmore niti Zveza niti zadruga; treba je mnogokrat za obeh straneh zaupanja in potrpljenja. Eno pa vidimo vsi: le v prijateljstvu, zaupanju in slogi leži bodočnost naše organizacije!

Rezultati revizij v okrožju.*

Skušnje revizij v zadnjih dveh letih — to je v času, odkar so se vršile zadnje združne konference — so pokazale, da se je v zadrugah v celjskem okrožju v pogledu zboljšanja poslovanja obrnilo nekoliko na bolje, je pa še cela vrsta hib, ki ovirajo gladko funkcioniranje poslovanja in več ali manj neugodno vplivajo na zdrav razvoj posameznih zadrug. Moja naloga je cenj. zadrugarje tudi na tem mestu opozoriti na take hibe in njih kvarne posledice, obenem pa pokazati pota, kako jih je mogoče odpraviti.

Pričnem pri najkočljivejši pango izmed združnega poslovanja, pri kreditih.

Ako se ozremo nazaj v prva povojna leta, vidimo, da je denar znižal bolj zgubival na vrednosti, čimbolj smo se oddaljevali od prevrata. Vsled denarne inflacije so bili vsi denarni zavodi polni denarja, kar je neugodno vplivalo na obrestovanje vlog. Ker je bila torej možnost zaslužka pri nalož-

* Predavanje zadr. revizorja Janke Smodiša na okrožni združni konferenci v Celju dne 6. decembra 1925.

bah denarja manjših zavodov v večje majhna, je vsak zavod stremel za dajanjem čimveč in visokih kreditov. Posojilojemalcev ni manjkalo. Špekulirali so na nadaljno padanje dinarja in so hoteli pri velikih posojilih veliko in lahko zaslužiti v dobri veri, da jih bodo pri nadaljnjem padanju valute prav lahko vrnili.

Toda kmalu se je pokazalo, da se je špekulacija izjafovala. Denar se je začel popravljati. Visoki krediti so po večini ostali, odnosno še naraščali vsled dvigajoče se valute in pa vsled naraščajočih obresti, katerih dolžnik ni mogel več zmagovati. V nasprotnem razmerju pa je vrednost blaga, nepremičnin in vsega drugega padala in še pada. Istočasno so seveda posojila začela zgubljati na varnosti, razmerje med njimi in kritjem postaja vedno neugodnejše, vedno nevarnejše.

Vsa leta sem smo zadružni revizorji na to nevarnost opozarjali naše posojilnice pri revizijah, naleteli smo pa pogosto na gluha ušesa. Tem za drugim naj večja tudi na tem mestu nujno opozorilo, da naj store ob 24. uri vse potrebne korake za zadostno zavarovanje kreditov. V to svrhu naj izvedejo strogo revizijo posojil, osobito visokih, in ugotovijo, ali ima dano kritje po sedanjih cenah še zadostno vrednost, ali so poroki še varni in dovolj močni, ali je posojilojemalec pri sedanjih gospodarskih stagnaciji sam še v položaju poravnati kapital in obresti.

Pa tudi če so ti pogoji dani, pa se od več let starega posojila še nič ni odplačalo na kapital, se naj na vsak način uvedejo odplačilni roki. Nikdo še danes ne more reči, v kakem razmerju se bode v prihodnjih letih spreminjala vrednost blagu in nepremičninam na eni in dinarju na drugi strani. In ravno vsled te nesigurnosti je dolžnost vsake posojilnice, da se zavaruje pred vsemi eventuelnostmi s pravočasno restrinkcijo visokih kreditov.

Pri sličnih opozoritvah se slišijo navadno ugovori, češ, saj je dolžnik s svojim neobremenjenim posestvom danes še zmiraj toliko vreden kolikor znaša posojilo, vrh tega pa še ima enega ali dva dobra poroka. Gospoda, posojilnični funkcionar, ki se danes tako tolaži, je na popolnoma krivi poti. Posojilo, ki dosega že dve tretjini navadno ne dovolj rigorozno ocenjene vrednosti dolžnikovega posestva, se danes ne more smatrati več za zadostno zavarovano, da o posojilih s še neugodnejšim razmerjem napram premoženjskemu stanju dolžnika niti ne govorim. Predobro vemo, da so nepremičnine v zadnjih treh letih že padle

blizu na dve tretjini najvišje vrednosti, ki so jo bile dosegle v času inflacije. S tem pa še dolgo niso dosegle trdne točke, temveč padajo še dalje. Zato se mora danes pri presoji kritja kakega posojila vzeti za podlago ne več kot ena tretjina sedanje vrednosti dolžnikovega ali proslilčevega posestva.

Kar se tiče vrednosti poročstva, se ista v mnogih slučajih precenjuje. Navadno zadostuje dejstvo, da je porok večji posestnik ali sploh z večjim premoženjem razpolagajoča oseba. Ali je porok tudi sam zadolžen in v koliki meri in če ni zavezan morebiti že za več drugih posojil kot porok in plačnik, o tem se pa največkrat naši odborniki ne vprašajo. Pri kolikih posojilnicah sem pri pregledovanju kritnega materiala že naletel na 10 ali še večkratni podpis posamezne osebe kot poroka, neglede na to, da ima dotičnik tudi sam posojilo pri istem zavodu. Pogostoma so taki možje ravno člani načelstva. Kot poroki so prošnjiku za posojilo seveda zelo prikladni že iz razloga, ker so najbolj pri roki in ker ostane na ta način njegova zadolžitev pri posojilnici kolikor mogoče tajna. Vsa taka poročstva največkrat ne nudijo zadostne varnosti.

Načelstva posojilnic naj pri že omenjeni reviziji kreditov tudi to okolnost upoštevajo in še pravočasno zavarujejo posojila z dobrimi poroki.

Brezvrednosti poročstev odnosno prezadolženja posameznega člana se čestokrat posojilnična vodstva sama ne zavedajo, ker jim primanjkuje točne evidence o dolžnikih in porokih. Zato je nujno potrebno, da si vse posojilnice nabavijo knjigo dolžnikov in porokov, vpišejo v njo imena vseh dolžnikov in porokov z dolgujočimi svotami vred in jo potem vodijo naprej z isto natančnostjo, kakor se mora voditi glavna knjiga. Knjiga se dobi pri Zadružni Zvezi, je urejena alfabetično in nudi pri rednem vodstvu važen pripomoček za presojo kreditavrednosti posameznega dolžnika in njegovih porokov.

Še hujše je seveda, ako imajo odborniki sami visoka posojila pri lastnem zavodu. Tukaj je zelo verjetna nevarnost, da ne bodo hoteli nepristransko in zadostno resno presojati sedanjega položaja. Pri takih posojilnicah je dolžnost nadzorstva, da z najskrajnejšimi sredstvi prisili dotične odbornike k primernemu odplačilu posojila in stori tudi, kar se mu sicer potrebno zdi za zadostno zavarovanje zavoda pred eventuelno škodo.

Te dobrohotne opozoritve naj posojilnice vzamejo resno v pretres. Za

naše gospodarstvo so prišli resni in težavni časi in v teh časih pada na vodstvo naših zadrug ogromna odgovornost za milijone tujega, zaupanega denarja. Vodstva posojilnic kažejo napram dolžnikom mnogokrat preveč popustljivosti in neumestne obzirnosti, ker se bojijo zamere. Popustljivost pa tukaj ni na mestu, ker se kaj lahko nad odborniki samimi bridko maščuje. Opozarjam le na množice se prisilne prodaje posestev, katero dejstvo mora biti vsem vodjem zadrug resen opomin za skrajno pazljivost.

Prihajam k drugi točki, ki daje povod spodtiki skoro pri vsaki reviziji. To je

zadružni register ali seznam članov.

§ 14 zadružnega zakona določa glede vodstva zadružnega registra sledeče: Povsod, kjer ima svoj sedež zadruga ali kaka njena podružnica, je voditi register, v katerega je vpisati ime, priimek in bivališče vsakega člana, dan njegovega vstopa v zadrugo in dan njegovega izstopa iz nje, število njegovih opravičnih deležev ter odpoved enega ali več opravičnih deležev. Vpogled v ta register je dovoliti vsakemu. Nadalje določa § 87 istega zakona, da mora registrsko sodišče odbornike odnosno likvidatorje onih zadrug, glede katerih je zvedelo, da ne vodijo zadružnega registra v redu, kaznovati z osebnimi denarnimi globami. Na to se mi je zdelo potrebno opozoriti iz razloga, ker opažam pri revizijah, da nekaterih zadružnih vodstev ni mogoče pripraviti do pravičnega vodstva te knjige.

Zadružni register igra posebno važno vlogo pri zadrugah z omejeno zavezo, ki so večidel slabše fundirane ustanove in kjer torej jamstvo igra tem večjo vlogo. Praktično pa pride do veljave pri zadrugah, ki smejo deliti premoženje v slučaju likvidacije, neglede na omejeno ali neomejeno poročstvo. V obeh slučajih namreč služi ta knjiga kot edina podlaga za presojo, kdo je še član zadruge ali ne, ali z drugimi besedami, katere osebe še imajo pravico do preostalega premoženja, odnosno, katere se smejo pritegniti k pokritju primanjkljaja. Ako se v enem ali drugem takem slučaju vodji zadružnega registra dokaže pomanjkljivo vodstvo, imajo prizadeti pravico regresa napram njemu. Dafekosežnosti takega postopanja se naj vsak zadružni tajnik dobro zaveda, potem pa sem uverjen, da bo zadružni register pri vsaki zadrugi v redu.

Splošne predpise za vodstvo zadružnega registra vsebujejo pravila vsake zadruge, zato se ž njimi ne bom

pečal. Ne bo pa odveč, ako opozorim na nekatere posebnosti, ki dovedejo večkrat do dvomov in napačnega postopanja.

Član zadruga more postati le fizična ali juridična oseba, ki ima pravico prostega razpolaganja s svojim premoženjem. Nadoletni morejo k zadruzi pristopiti le z dovoljenjem varuha ali varuške sodnije. Občina se sme sprejeti le na podlagi sklepa občinskega odbora in z izrecnim dovoljenjem velikega župana. Dovoljevanje velikega župana za najetje posojila samo torej še ne upravičuje občine za pridobitev članstva. Tudi druge javne korporacije morejo veljavno pristopiti k zadruzi le z dovoljenjem svojih nadrejenih činiteljev. Odseki raznih društev in uradi ne morejo postati člani zadruga, istotako ne osebe, ki so bile sodnijsko popolnoma ali deloma preklicane radi umobolnosti ali zapravljenosti.

Pogosto se dogaja tudi, da podpis še pristopno izjavo žena v imenu svojega moža. Tak podpis bi bil veljaven le tedaj, če bi imela žena od notarja overovljeno pooblastilo svojega moža.

Podpisi prič pri podkrižanih podpisih nepismenih članov niso veljavni, ako priča ni stara najmanj 18 let.

V slučaju nastopa članstva po dedičih, ki se prakticira osobito pri pašniških zadrugah, zadrughih elektrarnah, živinorejskih zadrugah itd., ne zadostuje le sprememba imena v zadrughem registru, temveč mora dedič redno zaprositi za sprejem; pri umrlem članu je zabeležiti izstop vsled smrti. Delež se pa lahko prenese na dediča. Podedovati se more torej delež, ne pa članstvo.

Zadrughna uprava.

Še zmiraj se najdejo tudi med članicami celjskega okrožja zadruga, pri katerih sloni vse delo na eni osebi sami, to je na tajniku. Le-ta je knjigovodja in blagajnik, včasih pa celo načelstvo v eni osebi, ker dovoljuje posojila, sprejema člane, odstopa dolžna pisma odvetniku v iztirjanje, podpisuje v hranilne knjižice itd., skratka opravlja tudi one posle sam, ki so pridržani načelstveni seji, odnosno načelniku ali njegovemu namestniku. Pri revizijah se potem sliši izgovor, da ostalih odbornikov ni mogoče dobiti k sejam, še manj pa k uradnemu dnevu, da pa odobravajo tajnikove ukrepe in mu tudi zaupajo. Taki nezdravi pojavi postajajo k sreči zmiraj osamljenejši. Da pa tajniki odpravljajo sami stranke in pride eden odbornik le o priliki podpisat blagajnični zaključek, pa se

še dogaja skoraj pri vsaki drugi zadruzi.

Gospoda! Pravila vsake zadruga predpisujejo udeležbo dveh članov načelstva pri uradnih dnevih zaradi podpisovanja v hranilne knjižice. In pravila so v prvi vrsti za vsakega odbornika zakon, kateremu se mora podrežati, kakor državnemu zakonu. Je torej njegova sveta dolžnost, da redno izvršuje svoje prevzete naloge v zadruzi. Res je, da se lahko zanesete na poštenost vašega tajnika, toda ugled in večje zaupanje v zavod zahtevata, da se vsak uradni dan vsaj še en član načelstva razen tajnika pokaže v zadruzi.

Glede načelstvenih sej vlada splošno naziranje, da so potrebne le za dovoljenje posojil in kvečjemu še za sprejemanje članov. Ako tedaj ni posojilnih prošelj, tudi seje niso potrebne. Tako pojmovanje je popolnoma pogrešno. Načelstvo ima nalogo, da vodi zadrugo po svoji najboljši vesti, po določbah pravil in zakona v prid članov. Verno sliko o delovanju načelstva morajo podati zapisniki njegovih sej, zato se morajo tudi vse važnejše tekoče zadeve obravnavati v seji. Zelo koristno je tudi, da se poda v vsaki seji natančen pregled o gibanju posameznih poslovnih panog v času od začetka leta do dneva seje. Predpogoj za taka poročila je seveda ajournno (tekoče) vodstvo knjig. S pomočjo teh podatkov so tudi oni člani načelstva, ki niso na vrsti za uradovanje, zmiraj dobro poučeni o stanju zadruga. Seveda imajo potem na zavodu večji interes in se čutijo na njega bolj navezani.

Velik razlog, da se člane načelstva težko dobi k uradovanju in večkrat celo k sejam, tiči v preveliki ozko-srčnosti vodstva glede odškodnin za zamudo časa. Časi, v katerih so odborniki vestno vršili svoje dolžnosti v zadruzi zgolj iz ljubezni do bližnjega, so minuli, odnesla jih je vojna in povojna psihoza. Vsak, še tako velik zadrughni idealist mora priznati, da bi šla zahteva članov zadruga predaleč, ako bi zahtevali od odbornikov, da morajo zanje popolnoma zastopati poslovati v zadruzi. Neka odškodnina se jim na vsak način sme priznati, seveda ako in v kolikor to dopušča gnotni položaj zadruga. Pretiravati se seveda tudi ne sme, da ne trpi izid bilance.

Nadzorstvo je le pri malem številu naših zadrugh na svojem mestu. Krivo je temu večidel dejstvo, da se na deželi le težko dobi može, ki bi bili kos svoji nalogi, zato pa rajši ne gredo blizu. Vendar pa jih ta okolnost sama še ne odvezuje od jamstva za škodo, ki bi jo zadruga eventuelno utrpela vsled

zanemarjenja njihove dolžnosti. Ako imajo nadzorniki resno voljo se zadostno seznaniti s poslovanjem v zadruzi, se jim je treba le obrniti na tajnika s pozivom, da jih v to uvede. Razen tega jim je pa vsaj vsako drugo leto na razpolago revizor v to svrhu.

Zapisniki nadzorstvenih sej le redkokdaj tvorijo dokaz o zadostni kontroli poslovanja v zadruzi po članih nadzorstva. Navadno se glasila le, da je nadzorstvo vse poslovanje pregledalo in da je našlo vse v redu. Tak zapisnik dokazuje ravno nasprotno temu, ker trdi namreč, da se natančno pregledovanje sploh ni vršilo. Ne poznam namreč zadruga, pri kateri bi se ne našla v četrt- ali polletnem poslovanju vsaj ena točka, glede katere bi nadzorstvo ne izreklo vsaj kake posebne želje, ako že ne graje. Da se torej nadzorstva vsaj izogonejo upravičenemu sumu, da svoje dolžnosti ne vršijo dovolj vestno, naj v sejinah zapisnikih vselej detajlirano navedejo, katere panoge poslovanja so pregledali.

Radi lažjega obvladovanja pregledovanja se naj seje vršijo četrtletno. Nadzorstvo naj nikakor ne zanemari svojih dolžnosti. Zaveda se naj, da velikokrat že sama zavest, da je treba računati z večkratno kontrolo, zadostuje, da se vodstvo izogiblje vsemu, kar bi zadruzi doprineslo škodo. Z neizpolnjevanjem svojih dolžnosti se nadzorstvo z ozirom na današnje težke čase izpostavlja veliki nevarnosti, ker njega zadene razen načelstva v prvi vrsti vsa odgovornost za morebitne zle posledice v zadruzi. Za tak slučaj pa jamči vsak član nadzorstva z vsem premoženjem tudi pri zadruzi z omejeno zavezo.

Občni zbori se vršijo, odkar je večina zadrugh spremenila način sklicanja občnega zbora, rednejše in z manj stroški. Zapisniki pa še zmiraj niso v redu. Oni morajo vsebovati sledeče podatke:

1. Kdaj in kje se je občni zbor vršil.
2. Dnevni red.
3. Ime predsednika.
4. Konstatacijo o pravilnem sklicanju in sklepčnosti.
5. Število vseh članov zadruga in koliko je izmed teh navzočih.
6. Sklepe o vsaki točki dnevnega reda, predvsem je važna konstatacija o odobritvi računskega zaključka in podelitvi absolutorija načelstvu. Poslovno poročilo mora vsebovati vse važnejše pojave, ki so vplivali na dobiček ali zgubo zadruga v pretečenem poslovnem letu, poročilo nadzorstva mora poudarjati, da je našlo nadzor-

stvo po pregledanju in primerjanju knjig z bilančnimi pripomočki bilanco v redu. Pri volitvah je treba navesti način volitve in razmerje oddanih glasov ter ali so izvoljeni izvolitev sprejeli ali ne. Zapisnik podpiše predsednik, zapisnikar in še eden poljuben navzoč član, ako predsednik izrecno ne imenuje overovatelja kakor predpisuje nekatera pravila.

Knjigovodstvo.

Knjige večine naših zadrug so v splošnem v redu. Ne manjka se pa takih, ki iz komodnosti ne vodijo razdelnikov in sploh pomožnih knjig, zanašajoč se na revizorja. Tem bodi povedano, da vsled stalno naraščajočega števila članic pri Zvezi revizor ne bo mogel biti več na razpolago za zaključevanje knjig, sestavljanje izvlečkov in razdelnikov, temveč, da si bodo vse posojilnice morale to same opraviti. To delo je itak zelo enostavno. Treba le nekoliko dobre volje. Nekoliko težje je sestavljati bilanco. Ako pa so vsi pripomočki v redu, se potem bilanca že potem Zveze hitro sestavi.

Večjim posojilnicam, ki imajo zmogljive tajnike in lahko uradujejo vsak dan, bi priporočali uvedbo tekočih računov, ako jih še nimajo. S tem si pritegnejo trgovsko klijentelo, ki jim da lep zaslužek in povzdigne ugled. Na ta način se bo tudi najlažje izpodrinilo male bančne podružnice, ki delajo trškim posojilnicam hudo konkurenco.

Amerikanski žurnal, ta najidealnejša knjiga za vsakokratni dober pregled poslovnega gibanja, je še pri naših večjih zadrugah veliko premalo razširjen. Ker prihrani ta knjiga veliko dela s prepisovanjem razdelnikov, z dvakratnim seštevanjem in z večkratnimi vpisi predokazil denarja, ki pri žurnalu odpadejo, je nerazumljivo, zakaj se zadruge te knjige tako branjajo.

Knjige se naj vodijo v kolikor mogoče lepem redu. Iz njih se zrcali pridnost ali malomarnost tajnika.

Predpogoj za pravilno vodstvo blagajne je natančno vodstvo blagajniške štrace. Koliko dela in sitnosti bi se prihraniło revizorjem in preprečila bi se tudi vsaka, hvala bogu v naših zavodih sicer redka malverzacija, ako bi glavna posla pri vsaki zadrugi: knjigovodstvo in vodstvo blagajne pri pravilnem vodstvu bila vselej strogo ločena. Največ zadrug sicer ima uvedeno kontrolno uradovanje, to je, da je pri uradnem dnevu navzoč razen tajnika odnošno knjigovodje še en odbornik. Toda ta igra največ glede poslovanja po-

polnoma pasivno vlogo. Tako sem pred kratkim pri reviziji naletel na načelnika, ki je pridno prepisoval iz dnevnika v svojo štraco, da bi tako mogel dokazati pravilno vodstvo blagajne. To pa ni morebiti edini primer. S takim postopanjem seveda ni podana nobena podlaga za pravilno vodstvo blagajne. Ni čuda torej, da so blagajniške razlike pri nekaterih zadrugah vsakdanji pojav in vse prošnje in grožnje nič ne zaležejo.

Nujno zatorej tudi na tem mestu priporočam uvedbo ločenega uradovanja. Blagajnik naj popolnoma samostojno vpiše v svojo štraco vsak prejemek in izdatek in primerja na koncu uradnega dneva zaključek v tej knjigi z dnevnikovim zaključkom. Predno se oba zaključka ne strinjata, se ne sme napraviti denarni listek. *Redno vodstvo knjig in blagajne je glavna podlaga za zaupanje v zavod.*

V glavne knjige je prenašati sproti na podlagi strankine knjižice. Od časa do časa se naj izvede kolacijoniranje vknjižb v glavnih knjigah z dnevnikovimi vpisi. Na ta način se prihrani veliko dela za konec leta. Marsikateri slab uradni dan daje dovolj prilike za tako kontrolo.

Revizijsko poročilo.

Revizijsko poročilo ima namen pokazati vodstvu zadruge kolikor mogoče vse hibe v poslovanju in mu dati navodila za odprave. Obenem pa daje tudi ostalim članom v zadrugi možnost, da se pouče o tem, v kakih rokah se nahaja vodstvo zadruge in kako je njeno faktično stanje. Zatorej se naj revizijsko poročilo obravnava vselej z vso pozornostjo in naj se vsaka zadruga potruži, da vse nedostatke v najkrajšem času odpravi. V skupni seji načelstva in nadzorstva, v kateri se morajo po zakonu vsako revizijsko poročilo takoj po prejemu obravnavati, se naj o vsaki zahtevi posebej stori sklep, kako se bo nedostatek odpravilo. Takoj po izvedbi teh sklepov je obvestiti o tem Zadrugo Zvezo v Celju.

Cenj. zadrugarji! Uvažujte zmiraj dobrohotne nasvete in opozorila revizorjev, ki imajo edinole pri sreči zboljšanje poslovanja in zaščito interesov vseh članov zadruge!

**Razširjajte
»ZADRUGO«!**

Iz zadrugne prakse.*

1.

Nekateri naši posojilničarji si še vedno niso na jasnem, kaj je z **napovedjo rentnine in invalidskega davka** za l. 1925. Odgovor je ta-le:

1. Vse one posojilnice, ki niso imele v l. 1925 nobene vloge vsaj z Din 5000— skupnih letnih obresti, naj napišejo na napovedno polo za rentnino in za invalidski davek sledeče besedilo: »Podpisana zadruga izjavlja, da ni imela v l. 1925 nobene vloge, čije skupne letne obresti bi dosegale vsoto po Din 5000— ter se vsled tega smatra v smislu § 159 fin. zakona za l. 1924/25 za rentnine (invalidskega davka) oproščeno.« Štambilijo, dva podpisa. Tiskovine za napoved rentnine in invalidskega davka se dobe pri Zvezi. Napovedi ni treba kolkovati.

2. Ostale posojilnice, ki imajo vloge s skupnimi letnimi obrestmi od Din 5000— naprej, naj obresti od teh vlog izplačajo iz skupne vsote izplačanih ali kapitaliziranih obresti ter naj samo od teh izločenih obresti napovedo rentnino (3% plus 30% izrednega pribitka) in invalidski davek. Pri izračunavanju invalidskega davka bode treba najprej preračunati rentnino in se potem ravnati po lestvici v § 152 finan. zakona za l. 1924/25 (»Uradni list« 43/1924). Pri tiskovini se gornja skupna kolona po Din 2— invalidskega davka sploh črta, ker se ne rabi.

2.

Kaj je sedaj z **1 1/2% obrestno razliko** pri rajfajznovkah? Kakor je znano, so bile »po starem« vse naše rajfajznovke oproščene pridobnine, ako so imele: 1. neomejeno zavezo, 2. neomejen delokrog (zakon pravi »manjši« okraj, to je eno ali več sosednih, v pravih navedenih občin), 3. deleže največ po 25 gl. in določilo, da niso deležev ali sploh nič obrestovale ali pa ne višje ko hranilne vloge, 4. da so pripisovale prebitke rezervnemu zakladu, do katerega nimajo zadrugniki pravice, 5. da so posojale samo članom, 6. da niso rabile menic in 7. da obrestna mera za posojila, všteti stroške, ni presegala obrestne mere za vloge za več ko 1 1/2%. Vse te rajfajznovke so tudi še danes pridobnine oproščene, tudi če niso svojih pravih prilagodile § 262 fin. zakona za leto 1922/23, odnosno § 257 finan. za-

* Pod to rubriko bomo priobčevali razna poslovna navodila. Zadrugna Zveza izjavlja za uredništvo, da ne bode o predmetih, ki bodo v tej rubriki obravnavani, dajala še posebnih pismenih obvestil razen v slučajih, kjer bi ne bilo dovolj jasnosti.

kona za l. 1924/25, toda morajo gornje pogoje rajfajzenskega zakona z dne 1. junija 1889 natančno izpolnjevati. Ako tega ne bi storile, se jim predpiše pridobnina (pri nas slučaji R. in D.). One rajfajznovke pa, ki so pravila prilagodila, lahko računajo po razmerah več, znabiti $1\frac{1}{2}$ —3% s stroški vred, ako so svoja pravila spremenile in določbo glede $1\frac{1}{2}$ % obrestne razlike črtale. Če pa imajo to določilo še v pravilih, se ga morajo držati. Da bite zadruga računale samo radi dobička večjo obrestno razliko, nima smisla: dobička itak ne smejo deliti in naloga njihova je, da podpirajo kot obče-koristna, dobrodelna inštitucija v prvi vrsti svoje člane! Druga stvar je pri onih zadrukah, ki so prizadete vsled graških ali kakih drugih zgub. Tam se lahko računa kak odstotek več, (morda 4%, če se daje za vloge 5—6%), saj je to le sanacijski prispevek. Navada seveda tak pribitek ne sme nikoli postati. V tem smislu je treba razumeti tudi zadnjo Zvezino okrožnico glede kreditne obrestne mere.

Okrožna zadružna konferenca.

Pred dvema letoma (l. 1923) smo priredili po Sloveniji več okrajnih zadružnih konferenc, ki so se vse zelo dobro obnesle, (Radinci, Ptuj, Maribor, Rečica na Paki, Krško). Obravnavalo se je mnogo aktualnih vprašanj, ker se je s tem dajalo članicam vspodbudo, Zvezi pa navodila za nadaljno delovanje. Tudi v l. 1925 je priredila Zveza dve večji, tokrat okrožni zadružni konferenci, in sicer eno 26. oktobra v Mariboru, drugo pa 6. decembra v Celju. V Mariboru nas je vzela pod svojo gostoljubno streho mariborska Posojilnica v lepem svojem Narodnem domu, v Celju pa Mestna hranilnica v svoji čedni posvetovalnici. Dnevni red je bil za obe prireditvi enak: Predsednik Zveze dr. Božič je govoril o obrestni meri in položaju na našem denarnem trgu. Zvezin ravnatelj Janko Lešničar o stanju zadružništva v okrožju ter o nekaterih organizacijskih in poslovnih vprašanjih, Zvezin revizor Janko Smodiš pa o rezultatih revizij v okrožju. Slednji predavanji priobčimo v celoti, dr. Božič pa je v glavnem izvajal sledeče: »Obči gospodarski položaj moramo danes karakterizirati že tako, da so se po raznih gospodarskih krizah v poprevratni dobi razmere že več ali manj stabilizirale. To nam kaže skoraj stalna valuta, zadostna zaloga poljedelskih pridelkov in trgovskega blaga,

aktivna trgovska bilanca, stabilnost valut v večini sosednih držav, medsebojno gospodarsko razračunavanje med posameznimi državami in obrestna mera, ki hoče tudi pri nas pasti prilično na predvojno višino. Zdi se, da se bode gibala obrestna mera za vloge pri naših posojilnicah in hranilnicah v l. 1926 med 4 in 6%, čemur se bode seveda tudi morala prilagoditi obrestna mera za kredite, ki ne bode smela presegati pri navadnih posojilih 8%, ako bomo želeli ohraniti svoje narodno gospodarstvo zdravo in razvoja zmožno. Tudi banke bodo morale slediti posojilnicam in hranilnicam, deloma radi tega, ker nikakor več ne obvladujejo našega kreditnega trga, deloma pa tudi radi tega, ker bi se z dosedanjim previsoko obrestno mero ubilo lastno klijentelo.

Po referatih se je na obeh zborovanjih razvilo precej debate. V Mariboru je g. Pirc poudarjal veliko važnost zadružne propagande potom tiska in želel, naj bi »Zadruga« zopet redno izhajala, čemer je Zvezina uprava letos ugodila. V imenu zadružnih elektrarn je predlagal dr. Fermevc iz Ptuja poseben strokovni sestanek teh zadrug, čemer se namerava istotako v doglednem času ustreči. Zvezni ravnatelj je dajal pojasnila glede davkov, glede odškodnine za člane načelstva in nadzorstva, glede bilančnega kurza za 7% investicijsko posojilo, glede poslovne tajnosti in glede zakona o kmetijskem kreditu. V Celju se je pa razvila po referatih izredno živahna debata o naši živinoreji. Govorniki (dr. Zdolšek iz Brežic, Jos. Pečnik iz Kapel in Jos. Drogenik iz Št. Jurja ob juž. žel.) so poudarjali važnost naših živinorejskih in mlekarskih zadrug, so svetovali, naj naše posojilnice v prvi vrsti podpirajo živinorejske zadruga in prosili, naj Zveza predlaga pristojnim vladnim činiteljem obdržavanje mlekarskih tečajev na obstoječih kmetijskih šolah, da bi se na ta način dobilo za zadružne mlekarne izvežbane mlekarje. Dr. Zdolšek iz Brežic je predlagal, naj Zveza izda praktičen poslovník za naše zadruga, g. Slavec iz Laškega pa je poudarjal veliko važnost zadružnih predavanj — želeli je le, da bi se zadruga pridno za nje oglašale! Videti je, da je ideja takih okrožnih zadružnih konferenc dobra in da tudi zadrugam prija — kajti na obeh zborovanjih so bile zastopane skoraj vse zadruga iz okrožja. Za članice iz bivše Kranjske pa bomo tako zborovanje v najkrajšem času priredili v Ljubljani.

Pozor na novi cestni red!

Vozi desno! Prehitevaj levo!

Priprave za letni računski zaključek.

Odkar sem v zadružni praksi, je stvar vedno ena in ista: Kljub ustmenim in pisanim navodilom ter prošnjam ne napravijo posamezne zadruga prav ničesar za svoj letni računski zaključek. Nekateri tovariši tajniki devajo prav po nepotrebnem svojo luč pod mernik in pravijo, da jim je to neumljivo in pretežno delo, drugi pa se sploh zanašajo samo na revizorja in ne opravijo niti najpreprostejšega pripravljalnega dela. Ker se število članic pri naši Zvezi stalno množi, bi lahko nekega dneva prišli v položaj, da bi bilančnega dela pri članicah sploh ne mogli pravočasno opraviti. In še nekaj je: Zveza ne računa niti članarine niti revizijskih prispevkov, ako revizija ne traja dalje ko tri dni. Ali je dolžna nositi tudi stroške za sestave bilanc? Nič ne rečemo, ako gre le za sestavo in kontrolo samo: ako pa je treba vse knjige zaključiti in izračunati vse obresti, tega pa ne moremo brez odškodnine storiti in tudi storili ne bomo.

Prvo in največje delo za računski zaključek pri vsaki posojilnici se lahko opravi brez nas. Primerjati se mora najprej dnevnik z razdelniki in ugotoviti dvoje: 1.) ali so vse postavke iz dnevnika prenešene v pravilen stolpič razdelnika in 2.) ali sta končni vsoti razdelnika enaki vsoti prejemka in izdatka v blagajniškem dnevniku. Kjer je vpeljan dnevnik z razdelnikom, se itak vodi kontrola sproti, istotako pri ameriškanskem žurnalu. Ko se je ugotovilo soglasje med dnevnikom in razdelniki, se naj pregleda postavko za postavko, če je bilo tudi vse prenešeno v glavne knjige vlog, posojil, deležev, naloženega denarja, tekočega računa. Pogreški se naj popravijo sproti. Potem se izračunajo obresti in knjiga vlog ter posojil se zaključi. Ob tej priliki se pregleda in primerja tudi račun poštne hranilnice in račun Zveze, če je vse vpisano v dnevniku in glavni knjigi za naložen denar. Pri poštni hranilnici se včasih ne knjižijo stroški ali se izpusti obresti, katere pripiše čekovni urad vsako leto meseca januarja; pri Zvezi se rado ne knjižijo obresti, stroški, tiskovine, zavarovalnine, event. zaračunavanje potnine. To se naj dostavi, radi česar je pustiti vedno 31. decembra v dnevniku eno stran prazno! Po tem delu pridejo na vrsto izvlečki iz glavnih knjig za vloge, posojila, deleže, naložen denar in tekoči račun. Ako se na izvlečkih ujema izkazane vplačane ali izplačane vsote z vsotami, ki jih pokažejo razdelniki ali pa ameriškanski

žurnal, je glavno delo za računski zaključek opravljeno. Sestava bilance same potem ni težka, zlasti ne, če se vzamejo Zvezine tiskovine, kjer je poleg tiska treba le izpolniti odgovarjajoče številke iz razdelnikov in izvlečkov.

Ako se pri naštetem delu ne ujema ena ali druga stvar, še vedno ni treba, da bi moral priti revizor teh napak iskat. Pri vlogah se dostikrat delajo napake v razdelnikih in sicer neposredno po Novem letu, ker naši tovariši tajniki ne pomislijo, da izplačane obresti od prejšnjega leta tvorijo že od Novega leta naprej glavnico in se morajo tudi v razdelnikih med glavnico vpisovati. V kolono obresti pridejo pri vlogah le obresti iz tekočega leta. Težkoče delajo tudi računi s pošto hranilnico in Zvezo ter tekoči računi s člani. To pač že popravimo, če ne gre drugače, pri sestavi ali reviziji bilance; glavno je, da so v redu vloge in posojila. Na to naj gledajo vse zadruge in nas naj ne mučijo z zahtevo, da bi opravljali za nje najprimitivnejše knjigovodsko delo.

Gospodarske vesti.

Izvoz vina v Avstrijo. Po obojestranskem sporazumu so stopili avtonomnim potom v veljavo tarifni deli nove pogodbe, katero smo sklenili z Avstrijo. Napravili smo to z rešenjem C. br. 43.811 za naš tarifni del pogodbe. Ravno tako je napravila tudi Avstrija. Avstrijski tarifni del predvideva uvozni kontigent vina iz naše države. Ker so pa za uvoz tega vina potrebna dovoljenja, so naši interesi zahtevali pojasnilo o tem, katera oblast v Avstriji je pristojna za izdajanje teh dovoljenj. Po poročilu našega poslan-

stva na Dunaju je za izdajanje dovoljenj za uvoz vina v Avstrijo, bodisi, da se uvaža po pooblaščenem, bodisi po rednem carinskem tarifu pristojno avstrijsko ministrstvo financ (Bundesministerium für Finanzen), ki izdaja dovoljenja sporazumno z drugimi zainteresiranimi oblastmi. Potemtakem morajo naši izvozniki vina nasloviti svoje prošnje izključno ministrstvu financ.

Spremembe v predsedstvu zbornice za obrt, trgovino in industrijo v Ljubljani. V soboto dne 2. januarja 1926 je preminul predsednik zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, g. Ivan Knez, industrijalec in mnogokratni predsednik odn. upravnih svetov raznih gospodarskih in denarnih podjetij in zavodov. Rajnki si je stekel za gospodarski razvoj Slovenije in za napredek obrtne zbornice neveljavih zaslug. Zatorej mu bodi tudi v vrstah zadrugarjev ohranjen časten spomin! — Izpraznjeno predsedniško mesto je prevzel sedaj dosedanji podpredsednik g. Ivan Ogrin.

Konferenca zadružnih elektrarn

se vrši v nedeljo dne 31. januarja 1926 ob 1/2 11. uri dopoldne v mestni posvetovalnici v Ptuj s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav in otvoritev. 2. Bilančna in knjigovodska vprašanja. 3. Tehnična in komercialna vprašanja. 4. Organizacija za nakup elektromaterijala. 5. Eventualija. Vse včlanjene zadružne elektrarne prosimo, da naj pošljejo na zborovanje vsaj enega, po mož-

nosti pa tudi več zastopnikov, ker se bodo na tej konferenci prvič sistematično obravnavale najvažnejše poslovne zadeve naših zadružnih elektrarn.

Vabilo na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Gotovljah, registrirane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v nedeljo, dne 24. januarja 1926 ob 14. uri v zadružni pisarni

z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1925.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

V Gotovljah, dne 5. januarja 1926.

Načelstvo.

Vabilo

na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Globokem,

ki se bo vršil na Svečnico, dne 2. febr. 1926 v gostilni Lepšina v Globokem ob 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1924.
4. Sprememba pravil.
5. Nadomestne volitve.
6. Slučajnosti.

V Globokem, 31. decembra 1925.

Hranilnica in posojilnica v Globokem, registrirana zadruge z neomejeno zavezo.

Fr. Kene sen. l. r. Blaž Tominc l. r.

ZVEZNA TISKARNA V CELJU

STROSSMAYERJEVA UL. ŠT. 1

Izvršuje vsa v njeno stroko spadajoča dela kakor: tiskovine za posojilnice in zadruge, računske zaključke, hranilne knjižice itd.

Postrežba točna in hitra.

Cene zmerne.

Moderno urejena knjigoveznica